

Závěrečná zpráva projektu č. 7/2024/U1, „Posilování kapacity a transfer znalostí na VŠ pro rozvoj postižených oblastí Ukrajiny“

Realizátor projektu:

České vysoké učení technické v Praze, Masarykův ústav vyšších studií

Smyslem projektu bylo ukázat nejen akademické obci, aktivním občanům, NNO a zástupcům veřejné správy na Ukrajině cestu, jak lze provádět plánování rozvoje a obnovy měst a obcí v podmínkách poválečné obnovy a transformující se ekonomiky a nakládání s omezenými zdroji tak, aby byli sami schopni v rámci společensky odpovědné vědy a výuky následně zajistit vyučování a případně i konzultační činnost v oblasti efektivního plánování rozvoje a poválečné obnovy měst a vesnic.

Logo projektu. Autor R. Palic, MÚVS ČVUT

V rámci projektu šlo zejména o transfer zkušeností z oblasti regionálního rozvoje a rozvoje měst v ČR s využitím vlastních zkušeností části řešitelského kolektivu při transferu zkušeností z plánování rozvoje a obnovy měst do Moldavska (projekt ČRA, 2023) a dále ze zkušeností hlavní řešitelky projektu z obnovy válkou narušených urbánních struktur v Kosovu po roce 2000 a jejich post-socialistické transformace v období minulých 30 let, doplněný o praktické příklady a podklady pro udržitelný rozvoj a klimaticky příznivé hospodaření spojené s adaptací na změnu klimatu.

1

Cílem projektu tedy bylo vytvořit a realizovat výukový kurz pro studenty a pedagogy a další zainteresované činitele jak z akademické sféry, tak z oblasti veřejné správy, ale i aktivních místních NNO tak, aby byli seznámeni se základními soudobými zásadami plánování obnovy a rozvoje sídel, zejména s ohledem na jejich značné fyzické poškození v důsledku válečného konfliktu.

Hlavním partnerem projektu byla O.M. Beketovova národní univerzita urbánní ekonomie v Charkivu.

V průběhu realizace se do projektu dále zapojily následující univerzity:

Poliská národní univerzita
v Žitomyru

Mykolajivská národní
zemědělská univerzita

Žitomyrská státní polytechnická
univerzita

Oděská národní
polytechnická univerzita

Oděská národní ekonomická
univerzita

Lvovská národní polytechnická
univerzita

2

Dalším spolupracujícím subjektem pak byl krajský spolek Čechů na Volyni.

Projekt byl rozdělen do pěti hlavních aktivit s tím, že každá aktivita měla svůj stěžejní výstup.

Výstup 1. Příprava a realizace kurzu

Prvním a také hlavním výstupem realizace projektu byla příprava a realizace výukového kurzu.

Přípravný workshop

V rámci přípravy kurzu byl řešiteli 15.5. svolán pracovní workshop, kterého se zúčastnili zástupci organizací, které již na Ukrajině působí – ARNIKA a Člověk v tísni a dále expert projektu Prof. Ivan Holoubek: Cílem projektu byla diskuse nad hlavními vytypovanými odbornými tématy, která by měla být následně předmětem výuky, jednalo se zejména o následující oblasti:

Strategické plánování obnovy a rozvoje
Prostorové plánování a územní management
Environmentální aspekty obnovy a rozvoje
Společenské aspekty (komunikace a participace) a
Příprava projektů.

Účastníci přípravného workshopu, foto V. Šilhánková

Pilotní kurz na ČVUT v Praze 12.-13. června 2024

Vzhledem k situaci na Ukrajině v době přípravy kurzu rozhodli se řešitelé plánovanou realizaci kurzu doplnit o pilotní kurz pro ukrajinské studenty aktuálně studující v ČR. Kurz byl ale otevřen i pro další zájemce. Kurz se uskutečnil v češtině 12.-13.6. na Masarykově ústavu vyšších studií a byl realizován hybridní formou a zúčastnilo se ho cca 20 studentů, převážně z ČVUT, a to nejen z Masarykova ústavu vyšších studií, ale i z Fakulty stavební a Fakulty informačních technologií. Dále se ke kurzu online připojily dvě skupiny – z Žitomiru a ze Lvova, tedy celkově dalších cca 24 lidí, kteří měli na Ukrajině zájem o tento kurz a jsou převážně z českých krajanských komunit.

Smyslem pilotního kurzu bylo odzkoušet vytvořený výukový modul, který představí komplex znalostí a dovedností, které jsou potřebné pro rekonstrukci území a sídel a předat je těm, kdo se po studiu vrátí zpět na Ukrajinu a zúčastní se obnovy země. Kurz kombinuje přednášky na vybraná plánovací a rozvojová témata s nácvikovými hrami a praktickým nácvikem vybraných technik pro participaci a rozvoj. Cílem pilotního kurzu bylo odzkoušet si nejen věcné, cílem pilotního kurzu bylo jednak ověřit přednášená témata s ohledem na situaci na Ukrajině a dále vyzkoušet si práci v online prostředí, zejména v části interaktivních a nácvikových částí kurzu, ale i technické parametry přenosu a připravit se tak k realizaci hlavního online kurzu.

*Ukrajinskí studenti v průběhu nácvikové hry
(foto V. Šilhánková)*

*Účastníci kurzu s jeho realizátory.
Uprostřed Prof. Vladimíra Dvořáková, CSc., ředitelka
MÚVS, vlevo dále doc. Vladimíra Šilhánková, Ph.D.,
dr. Lucia Dobrucká a dr. Martin Maštálka (foto R. Palic)*

Významnou součástí kurzu byla zpětná vazba jeho účastníků zaměřená na věcný obsah přednášených témat a nacvičovaných dovedností. Účastníci kurzu ocenili výběr témat a zejména nácvikové aktivity. Ocenili i příklad z obnovy poválečného Kosova. Navrhli také v kurzu zohlednit problematiku zdravotně postižených, kterých bude po válce na Ukrajině větší množství. Realizátoři se na základě zkušeností rozhodli upravit obsah některých přednášek tak, aby uváděné příklady lépe reflektovaly aktuální situaci na Ukrajině.

Kontaktní kurz na Poliské univerzitě v Žitomyru 15.-16. srpna 2024

Vlastní kontaktní část kurzu bylo plánováno realizovat na O.M. Beketovově národní univerzitě urbánní ekonomie v Charkivu. Z bezpečnostních důvodů byl ale nakonec kontaktní kurz na Ukrajině realizován na Poliské národní univerzitě v Žitomyru, a to v termínu 15.-16.8. Před zahájením výuky kurzu byla provedena ještě důkladná prohlídka území města Žitomyru, aby se vyučující mohli v rámci výuky zaměřit na témata, která jsou pro místní poměry relevantní a potřebná. Přestože válečné operace se Žitomyru dotkly jen částečně, a to zejména v úvodní části války, byly i zde budovy poškozené bombardováním. Jako jeden z velmi vážných aspektů obnovy a rozvoje zde (tak jako i na dalších místech

Ukrajiny) byla identifikována značná podinvestovanost válkou nepoškozené dopravní i technické infrastruktury i bytového fondu. O to je v praxi větší význam výuky obnovy a rozvoje měst, neboť se nebude dotýkat jen území poškozených válečnými operace, ale dotkne se prakticky celé Ukrajiny, a to i těch míst, kde nedošlo k přímým destrukcím.

Budova základní školy v Žitomyru zničená ruským bombardováním (foto V. Šilhánková)

Kanalizační vpust' na sídlišti v Žitomyru (foto V. Šilhánková)

Kontaktní části kurzu se zúčastnilo na šedesát posluchačů a dalších cca 150 bylo připojeno online. V rámci realizace kurzu proběhly přímé přednášky doplněné o interaktivní aktivity formou diskusí nebo nácvikových her a simulací. Vše na místě tlumočené do ukrajinštiny. Struktura kurzu byla následující:

- Plánování rozvoje území a strategický plán,
- Tvorba SWOT analýzy a formulace vize – nácvik ve skupinách,
- Základy participace veřejnosti v plánovacích procesech,
- Nácvik participačních technik ve skupinách,
- Územní plán jako nástroj city managementu,
- Environmentální aspekty rozvoje a aktuální environmentální problémy s kontaminací na Ukrajině,
- Akční plán a výběr projektů a aktivit,
- Nácvik výběru projektů,
- Zkušenosti z poválečného Kosova online přednáška dr. Lulzima Beqiri z UBT – Obchodně-technické univerzity v Prištině.

Setkání pracovníků MÚVS s vedením Poliské národní univerzity

Dr. Pondělíček během prezentace, vpravo tlumočí dr. Tetiana Davydiuk (foto I. Šilhánková)

Účastníci kurzu během nácviku vyjednávacích technik

Účastníci kurzu. V popředí zleva Bc. Iveta Šilhánková, dr. Tetjana Davidjuk, dr. Michael Pondělíček a doc. Vladimíra Šilhánková

Kurz probíhal v příjemném a přátelském ovzduší plném diskusí a také sdílení zkušeností a konzultací nad problémy Ukrajiny v sounáležitosti přítomných a v očekávání přímých výstupů. Během výuky byl bohužel i několikrát vyhlášen letecký poplach, který ovšem výuku po ověření nezastavil. Jedna z účastnic kurzu uvedla, že *Ukrajinci jsou nesmírně vděční za realizaci tohoto kurzu, neboť přináší nejen cenné poznatky a zkušenosti, ale také ukazuje, že Evropa na Ukrajinu myslí a plánuje s ní společnou budoucnost, což obyvatele Ukrajiny povzbuzuje v jejich boji proti ruské agresi.*

Na zpětnovazební dotazník odpovědělo celkem 139 účastníků, z toho se kurzu zúčastnilo 103 online a 36 na místě. V obou skupinách dominovaly ženy, a to téměř 80 %. Na dotazník odpovědělo 60 studentů a 79 zaměstnanců školy (pedagogičtí a vědeckí pracovníci). Většina zúčastněných studentů problematiku plánování a obnovy měst studuje. Z ostatních účastníků přibližně polovina v oboru pracovala a polovina o něm slyšela poprvé. U všech účastníků byl kurz celkově hodnocen pozitivně, na škále 1-5 převládalo vyšší hodnocení 4 a 5 ve všech aspektech (kurz jako celek, obsahová náplň, formální stránka a předpokládaná užitečnost pro účastníka). Online účastníci byli o něco kritičtější než účastníci na místě, mohlo to být dáno kurzem jako takým, ale i nižší kvalitou online připojení, problémy s výpadky elektřiny či dalšími faktory. Obecně ovšem došlo ke zlepšení hodnocení oproti pilotnímu kurzu v Praze, lze tedy předpokládat, že většina prvotních nedostatků byla odstraněna.

5

Online kurz 23. září-4. října 2024

Online kurz byl realizován v termínu 23.9.-4.10. S ohledem na situaci na Ukrajině bylo zvoleno deset půldnů oproti plánovaným pěti celodenním výukám, a to zejména kvůli nestabilitě elektrické sítě a dostupnosti internetu. Na online kurz se přihlásilo 344 zájemců. Oproti předpokladu se do kurzu na svou žádost zapojily další univerzity, a to kromě O. M. Beketovovy národní univerzity urbánní ekonomie v Charkivu a Poliské národní univerzity v Žitomýru dále Mykolajevská národní zemědělská univerzita, Žitomýrská národní polytechnická univerzita, Oděská národní polytechnická univerzita, Oděská národní ekonomická univerzita a Lvovská národní polytechnická univerzita. Z výše uvedeného počtu účastníků se cca 150 účastnilo rozličných aktivit pravidelně a bylo zapojeno do zpracování praktických projektů. Počet účastníků, kteří se účastnili alespoň vybraných online přednášek i bez zapojení do týmové práce bylo minimálně 250. Přesný počet je těžké odhadnout, protože seznamy přihlášených k online programu se v jednotlivých dnech lišili. Rozdíly v počtech můžou být dány mnoha faktory, od nastavení kurzu (např. různé lidi zajímali různá témata, některým nevyhovoval termín kurzu apod.) až po aktuální situaci na Ukrajině (např. výpadky internetového spojení či elektrické energie, zhoršení bezpečnostního rizika apod.). Na přesnějšího zhodnocení důvodů nemáme dostatečná data.

Program online kurzu zahrnoval jak teoretické přednášky a diskuse k nim, tak i praktické nácviky a přípravu vlastních projektů. Ze zpětnovazebního dotazníku, na který odpovědělo celkem 247 účastníků

/tj. 72 % ze všech z přihlášených a daleko více než 100 % z účastníků zapojených aktivně do řešení týmových projektů). Z účastníků byla naprostá většina z univerzit, a to 52 % zaměstnanců (pedagogičtí a vědeckí pracovníci) a 45 % studentů. Kurzu se dále účastnili lidé ze samosprávy, z komerčních subjektů a „jiných“. Až 45 % zúčastněných slyšelo o problematice plánování a obnovy měst poprvé a 16 % o ní sice slyšelo, ovšem nezabývalo se jí hlouběji. Jenom 39 % účastníků se v problematice plánování a obnovy měst pohybuje skrze práci nebo studium. U všech účastníků byl kurz celkově hodnocen pozitivně, na škále 1-5 převládalo vyšší hodnocení 4 a 5 ve všech aspektech (kurz jako celek, obsahová náplň, formální stránka a předpokládaná užitečnost).

Účastníci byly dotázáni, aby označili 6 témat, která považují za nejdůležitější pro obnovu a rozvoj měst na Ukrajině. Odpovědi byly distribuovány relativně rovnoměrně mezi 32 a 66 procenty. Lze říci, že žádné z témat nebylo jednoznačně preferováno ani jednoznačně odmítnuto jako irelevantní. Nicméně poradí prezentovaných témat dle vnímání jejich relativní důležitosti lze identifikovat následovně:

- Strategický plán jako celek (66 %)
- Principy tvorby investičních projektů (55,9 %)
- Tvorba akčního plánu a výběr projektů (57,9 %)
- Souvislosti území, dokumentů, plánovací pilíře a jejich vazby v Evropské unii (55,5 %)
- Aktuální environmentální problémy s kontaminací na Ukrajině (54,3 %)
- Environmentální aspekty rozvoje obecně (52,2)
- Základy participace veřejnosti v plánovacích procesech (46,2 %)
- Formulace vize a cílů (47,8 %)
- Územní plán jako celek (47 %)
- SWOT analýza (45,3)
- Zkušenosti z poválečného Kosova (32,4 %)

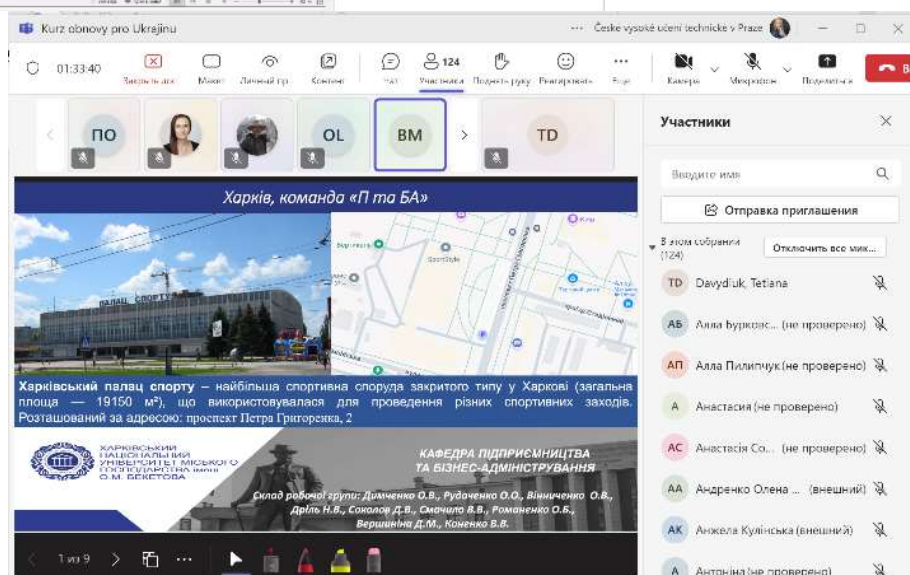
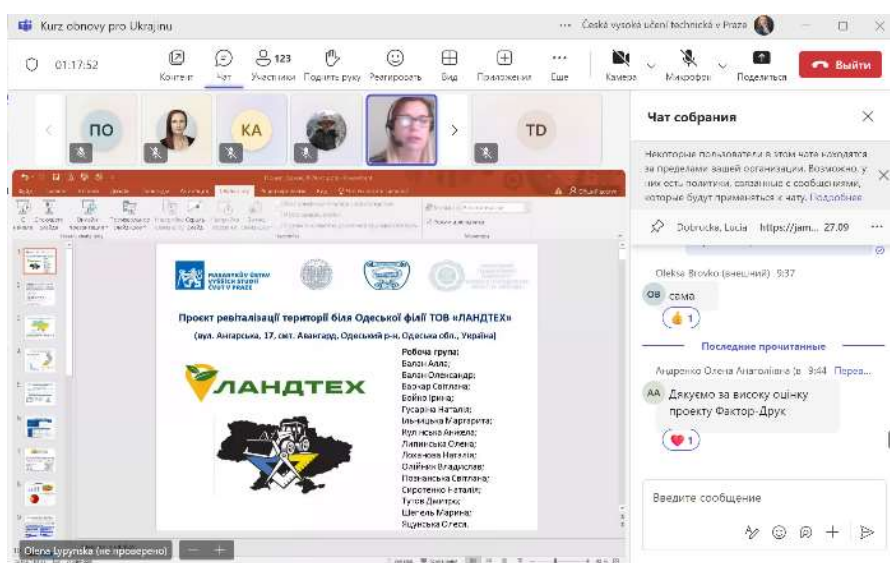
Printscreen z online přednášky dr. Beqiriho o zkušenostech z Kosova

Významnou částí kurzu pak byla implementace získaných teoretických poznatků do praktických příkladů uplatnitelných přímo na Ukrajině, a to formou skupinové přípravy projektů řešících lokální problémy. V této části kurzu byly pod dohledem českých expertů vytvořeno 14 různých projektů zaměřených na různé aspekty rozvoje a obnovy zapojených ukrajinských měst. Jednotlivé zpracované projekty řešily následující témata a území:

1. Revitalizace mezinárodního letiště v Charkivu,
2. Projekt revitalizace Barabašova náměstí v Charkivu,
3. Revitalizace mikroregionu 522 + nádrž Žuravliv + hydropark,

4. Charkovský palác sportu,
5. Revitalizace a modernizace tiskárny Faktor v Charkivu,
6. Reintegrace čtvrti „Staré Zatyššja“ v Charkivu,
7. Vzdělávací vektor: budoucnost našeho města,
8. Revitalizace území komplexu průmyslových podniků v oblasti CHT3 v Charkivu,
9. Revitalizace průmyslových areálů na ulici Zamkovyj ve Lvově,
10. Mykolajivský závod kovových konstrukcí VIDZIV,
11. Rekonstrukce hotelu Mykolajiv,
12. Projekt revitalizace území v blízkosti oděské pobočky společnosti "LANDTECH",
13. Obnova kartonářské továrny v Žitomyru,
14. Rozvoj továrny Krieger a města Žitomyru.

4. října byly všechny zpracované projekty představeny, diskutovány a komentovány jak vyučujícími z ČVUT, tak i účastníky kurzu vzájemně.

Printscreeny ze závěrečných prezentací vytvořených pilotních projektů

Účastníci byli v rámci zpětnovazebního dotazníku dotázáni i na to, jak přínosná pro ně byla jednotlivá praktická cvičení. Na škále 1-5 převládalo vyšší hodnocení 4 a 5 ve všech aspektech uvedených dále. Zároveň bylo rozložení jednotlivých bodů přibližně stejné u nácviku tvorby SWOT analýzy, nácviku tvorby vize, nácviku tvorby cílů, nácviku tvorby akčního plánu i přípravy projektů ve skupinách.

Obecně lze říci, že kurz byl hodnocen velice pozitivně, což dokládá i zájem 91,3 % účastníků o zapojení do případného pokračování. Níže jsou uvedena témata¹, která by účastníci uvítali v rámci navazujícího kurzu či kurzů (mohli zvolit 4 z uvedených možností):

- detailněji o finančních aspektech rozvoje (investice, podpora ze zahraničních fondů, získání investorů apod.) (60,7 %),
- důraz na pozitivní i negativní zkušenosti České republiky i jiných zemí (např. se vstupem do EU, s investicemi a čerpáním eurofondů, s poválečnou obnovou a plánováním apod.) (60,3 %),
- sociální reintegrace (uprchlíků, vojáků, lidí handicapovaných a se zdravotními problémy atd.) (51,8 %),
- jak pracovat s investory a developery (47 %),
- rekonstrukce infrastruktury (technické i sociální) (40,9 %),
- detailněji o ekologických a environmentálních aspektech obnovy (akce pro ekologickou obnovu země, obnova půdního fondu, fauny, flóry atd.) (38,5 %),
- jak zaujmout lidry a veřejnost, aby se do procesu obnovy zapojili, participace (37,7 %),
- detailněji o tvorbě strategických rozvojových dokumentů (33,2 %),
- dostupné bydlení pro různé socioekonomické skupiny (32,8 %),
- využití cestovního ruchu jako akcelérátoru rozvoje na Ukrajině (30,4 %).

Účastníci zároveň doplnili několik dalších tematických oblastí a námětů:

- spolupráce mezi investory a orgány místní samosprávy, aspekty přitažlivosti pro investice do obnovy, příklady hodnocení efektivnosti investic,
- ekonomické, sociální a právní aspekty mechanismu přesídlování obyvatel, jejichž domy byly bombardovány, téma sociální (re)konstrukce,
- mechanismy záchrany kulturního dědictví v kontextu urbanismu a rozvoje, realizace restaurátorských projektů a jejich kontrola,
- detailnější informace z konkrétních příkladů, např. schéma obnovy konkrétního brownfieldu v ČR, zkušenosti s tvorbou krajinářských výstav v Německu (fyzické i psychologické aspekty v poválečném období), hlouběji příklad revitalizace sousedství apod.,
- aplikace moderních informačních technologií při vývoji projektů.

Účastníci obdrželi certifikáty o absolvování kurzu, které jim byly v tištěné podobě doručeny účastníky následné exkurze do Prahy.

¹ Témata byla navržena na základě vyjádření účastníků v předcházejících dvou kurzech (realizovaných v Praze a v Žytomyru).

Výstup 2: Příprava výukových materiálů

Druhým výstupem projektu bylo vytvoření výukových materiálů ke kurzu, které budou dostupné jak pro samotné účastníky kurzu, tak i pro další zájemce. Výukové materiály mají podobu pdf verze původních PowerPointových prezentací a jejich nahrávek z online kurzu a jsou dostupné na internetové stránce projektu a jednak formu doprovodného učebního textu.

Doprovodný učební text s názvem „Transfer zkušeností z plánování rozvoje a obnovy pro města Ukrajiny“ zpracovali odborní řešitelé projektu doc. Vladimíra Šilhánková, dr. Lucia Dobrucká a dr. Michael Pondělíček. Text je zaměřen na problematiku plánování rozvoje a obnovy měst v podmínkách válkou poškozených oblastí a transformující se ekonomiky a textovou formou doplňuje poznatky předávané účastníkům kurzu. Nejde ale o přepis prezentací, nýbrž se jedná o samostatný svébytný odborný text. Text je rozdělen do čtyř základních kapitol, které jsou dále členěny na podkapitoly následovně:

1. Širší souvislosti evropského systému plánování rozvoje měst
 - 1.1. Prostorové plánování a jeho tři pilíře
 - 1.2. Mezinárodní dohody klíčové pro pochopení evropského přístupu k rozvoji měst
2. Přístup k řešení obnovy a rozvoje měst – strategický plán
 - 2.1. Principy tvorby strategického plánu
 - 2.2. Struktura strategického plánu
3. Podmínky pro realizaci projektu obnovy a rozvoje
 - 3.1. Politické podmínky
 - 3.2. Společenské – strategické podmínky
 - 3.3. Institucionální podmínky
 - 3.4. Územní podmínky
 - 3.5. Ekonomické podmínky
 - 3.6. Environmentální podmínky
 - 3.7. Legislativní podmínky
4. Projekt obnovy a rozvoje měst (rozvojový investiční projekt)
 - 4.1. Předprojektová příprava
 - 4.2. Plánování
 - 4.3. Realizace projektu
 - 4.4. Vyhodnocení projektu

Text má rozsah 78 normostran a prošel interní recenzí v rámci Institutu veřejné správy a regionálních studií MÚVS ČVUT a následně byl přeložen do ukrajinštiny. Ukrajinská verze byla následně předtiskově upravena a vydána v počtu 260 výtisků. Byl sepsán výukový text v rozsahu 78 normostran, který byl přeložen do ukrajinštiny. Text byl vytištěn v počtu 260 ks a rozeslán na univerzity, které se online kurzu zapojily. Pdf verze byla rozeslána všem účastníkům online kurzu a umístěna na webové stránky projektu.

Titulní stránka a tiráž výukového textu

Byly vytvořeny webové stránky projektu <https://www.muvs.cvut.cz/ukrajina/>, kde jsou dostupné všechny materiály týkající se realizace projektu v češtině a ukrajinštině. Odkaz na tyto stránky byl poskytnut všem účastníkům online kurzu a informovaly o něm i participující univerzity. Některé umístili text na stránky univerzitní knihovny s možností jeho stažení.

Printscreen webové stránky univerzitní knihovny v Mykolajivu informující o učebním textu a nabízející jej ke stažení

Výstup 3: Studijní cesta za příklady dobré praxe do ČR

Studijní cesta za příklady dobré praxe do Prahy se konala 14.-18. října. Exkurze byla plánována pro čtyři nejlepší absolventy kurzu. Vzhledem k celkově nižším nákladům zejm. za jízdné a ubytování, než které byly při plánování projektu odhadovány se podařilo studijní cestu zorganizovat pro osm osob. Zúčastnili se jí 4 zástupci O.M. Beketovovy národní univerzity urbánní ekonomie z Charkivu a 4 zástupci Polské národní univerzity ze Žitomyru a dále 8 ukrajinských studentů studujících aktuálně na ČVUT v Praze.

Účastníci exkurze s ředitelkou Masarykova ústavu vyšších studií ČVUT v Praze Prof. Vladimírou Dvořákovou (uprostřed)
(foto I. Šilhánková)

Účastníci exkurze v Podolské vodárně
(foto T. Davydiuk)

Účastníci exkurze s dr. Pondělíčkem na Rohanském ostrově
(foto T. Davydiuk)

Účastníci exkurze na Institutu plánování a rozvoje hl. m. Prahy s dr. Jaromírem Haincem (foto I. Šilhánková)

Program byl zahájen setkáním s ředitelkou Masarykova ústavu vyšších studií ČVUT Prof. PhDr. Vladimírou Dvořákovou, CSc. V rámci exkurze byl pro skupinu připraven bohatý program, v rámci něhož navštívili řadu lokalit postavených revitalizací brownfields v Praze, jako je např. Rohanský ostrov, Smíchovské nádraží, ale i lokality v okolí Palmovky, Areny Praha a další. Skupina navštívila v rámci programu Institut plánování a rozvoje hl. města Prahy, kde mj. debatovala s Ing. arch. Jaromírem Haincem, Ph.D., ředitelem Sekce rozvoje města, či nevládní neziskovou organizaci Ekocentrum Koniklec (diskuze s ředitelkou PhDr. Dagmar Kouckou), která se věnuje problematice hospodaření s dešťovou vodou v rámci projektu „Počítáme s vodou“. Zde se skupina seznámila nejen s novými trendy v této

oblasti, ale novinkou pro ně byla i skutečnost, že plánování a rozvoji města se může aktivně věnovat i nevládní neziskový sektor, což se na Ukrajině zatím neděje. Samozřejmě se pozornost také zaměřila na prohlídku zařízení nezbytných pro dobré fungování města jako je např. Podolská vodárna. Dalším bodem návštěvy bylo ústředí firmy ASEKOL, která se věnuje organizaci sběru recyklovaného odpadu v ČR.

Účastníci terénní exkurze s certifikáty potvrzujícími její absolvování

12

Studijní cesta za příklady dobré praxe byla evaluována zpětnovazebním dotazníkem. U 12 účastníků byl kurz celkově hodnocen pozitivně, na škále 1-5 převládalo vyšší hodnocení 4 a 5 ve všech aspektech (kurz jako celek, obsahová náplň, formální stránka, předpokládaná užitečnost pro města na Ukrajině a předpokládaná užitečnost pro účastníka). Účastníci byly rovněž dotázány, aby vybrali 5 exkurzí, které jsou podle jejich názoru nejdůležitější pro rozvoj měst na Ukrajině. Z těchto byly nejvíce oceněny Podolská vodárna, Setkání se zástupci CAMP a IPR a prezentace firmy Asekol.

Dále byli účastníci exkurze požádáni, aby formulovali náměty, které by je zajímaly na případné další exkurzi. V této souvislosti byly mj. uvedeny:

- zkušenost Česka s obnovou továren a dalších odvětví těžkého průmyslu;
- vlastnosti izolace a tepelné ochrany s příslušnými zdroji financování;
- zdroje financování obnovy historických památek;
- obecné informace o pražské infrastruktuře, dopravě, urbanismu;
- jaká rozhodnutí byla učiněna před 20-30 lety, aby byla Praha taková, jaká je dnes;
- podrobněji rozebrat téma ekonomiky a financování.

V rámci doplňujících komentářů se opakovalo zejména poděkování za podporu Ukrajiny a za zájem. Zdůrazněny byli i význam nezávislého pohledu na situaci v zemi a otevřenost k diskusi.

Výstup 4: Medializace

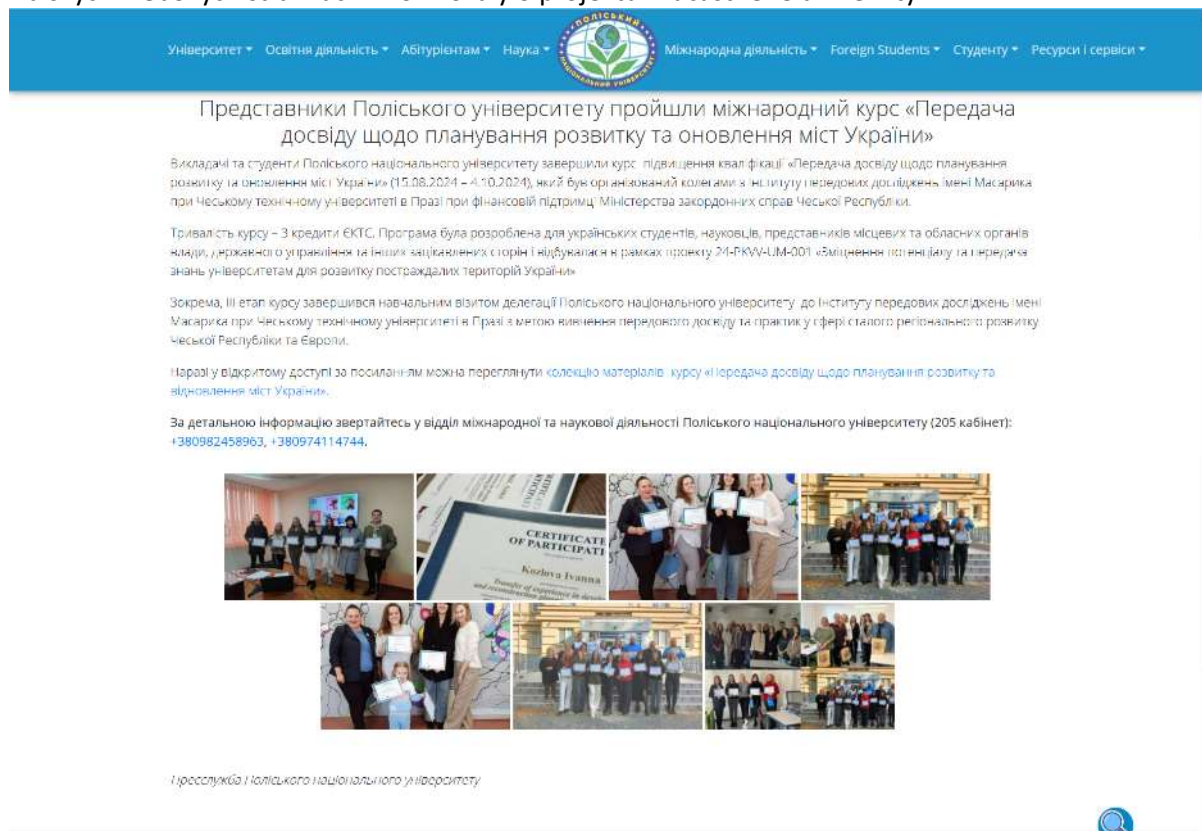
Pro informování o projektu byla zřízena webová stránka <https://www.muvs.cvut.cz/ukrajina/>, kde jsou umístěny materiály týkající se průběhu realizace projektu a jeho výstupů. V rámci medializace projektu bylo vytvořeno projektové logo (viz web projektu).

V průběhu realizace projektu bylo vydáno pět tiskových zpráv informujících o smyslu a průběhu projektu, a to k následujícím termínům: 17.5., 14.6., 20.8., 4.11. a 20.12. Zprávy byly zveřejněny ve zpravodajském servisu ČVUT (<https://aktualne.cvut.cz/tiskove-zpravy>) a na stránkách projektu.

Na svých webových stránkách informovaly o projektu i zúčastněné univerzity.

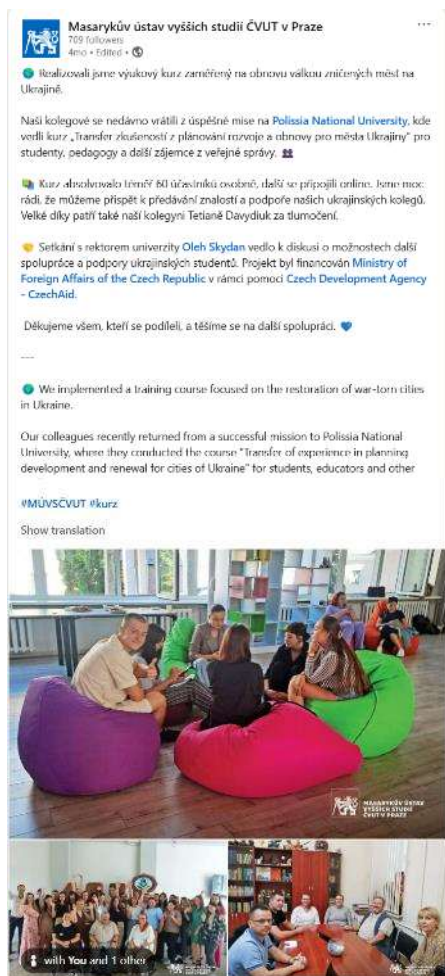
13

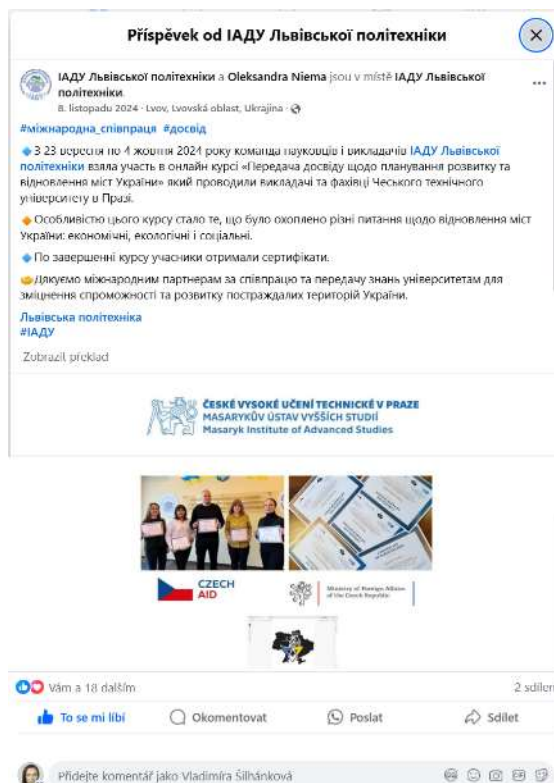
Printscreen webové stránky Poliské národní univerzity v Žitomyru informující o projektu

O průběhu projektu dále vyšel článek v časopisu Informace ČGS – č. 2024/43–2 a v časopisu Regionální rozvoj mezi teorií a praxí č. 2/2024– viz <http://www.regionálnírozvoj.eu/202402/transfer-zkusenosti-pro-rozvoj-obnovu-valetou-postizenych-oblasti-ukrajiny> a dále aktualita v Pražské technice 6/2024 <https://media.cvut.cz/cs/publikace/20241212-prazska-technika-6-2024#page/8>

O projektu bylo dále informováno na sociálních médiích MÚVS – Facebook a LinkedIn.

Příklady výstupů na sociálních médiích

V neposlední řadě je třeba uvést, že o projektu natočila redaktorka Naděžda Hálová pro Český rozhlas + do programu Rozhovory. Rozhovor byl v živém vysílání odvysílán 20. ledna ve večerních hodinách a zůstává dostupný v podcastových aplikacích Spotify nebo mujRozhlas. Lze jej dohledat na následujícím odkazu: <https://plus.rozhlas.cz/kontaminace-uzemi-ukrajiny-je-obrovsk-a-obnova-bude-narocna-zacit-meli-hned-radi-9396167>

Webová stránka ČRo s odkazem na rozhovor

V rámci projektu bylo rovněž komunikováno s krajským spolkem Čechů na Volyni. Někteří krajané se zúčastnili online české verze pilotního kurzu a v průběhu cesty do Žitomyru došlo k setkání zástupců ČVUT a volyňských Čechů.

Zástupci ČVUT s krajany

Dalším výstupem projektu bylo vytvoření odborného článku s názvem „Komparace přístupů k zahraniční rozvojové spolupráci mezi univerzitami na Ukrajině a v Moldavsku“, jehož autory jsou Vladimíra Šilhánková, Michael Pondělíček a Lucia Dobrucká. Článek se zaměřuje na zahraniční rozvojovou spolupráci České republiky v oblasti spolupráce vysokých se zeměmi bývalého Sovětského svazu, konkrétně Moldavskem, Gruzii a v současné době také Ukrajinou. Rozvojové programy pro tyto země jsou víceméně totožné, ale přístupy k přijetí této spolupráce se mohou v jednotlivých zemích lišit. Článek se zaměřuje na zhodnocení a srovnání dvou podobných rozvojových projektů realizovaných autory článku v roce 2023 na regionální univerzitě USAR v Balti v Moldavsku a v roce 2024 na regionální ukrajinské univerzitě POLISI v Žitomyru.

Článek byl prezentován na mezinárodní vědecké konferenci Region v rozvoji společnosti v Brně 27.9.2024 a byl přijat k publikování v recenzovaném sborníku konference s předpokládaným vydáním v září 2025.

doc. Šilhánková prezentuje příspěvek na konferenci Region v rozvoji společnosti

Závěr

Celkově je třeba konstatovat, že projekt proběhl nad rámec plánovaného rozsahu, jeho cíle byly naplněny a jednotlivé aktivity realizovány. Projekt byl nadstandardně dobře přijat ukrajinskou odbornou veřejností, kurz se těšil velkému zájmu a počet jeho účastníků významně překonal plánovaný počet. Namísto jedné partnerské univerzity se okruh spolupracujících subjektů rozšířil celkem na osm univerzit a jeden krajský spolek.

V průběhu realizace projektu jsme si ověřili, že je projekty tohoto typu jsou pro obnovu a rozvoj Ukrajiny a jeho integraci do Evropy nesmírně potřebné. Česká republika může v této souvislosti využít svůj jedinečný potenciál nejen v jazykové a částečně i kulturní blízkosti s Ukrajinou, ale zejména zúročit své zkušenosti s transformací společnosti a ekonomiky od centrálního plánování k plánování evropského typu. Tuto skutečnost krásně vystihli účastníci exkurze za příklady dobré praxe do Prahy svým dotazem: „*Jaká rozhodnutí byla učiněna před 20-30 lety, aby byla Praha taková, jaká je dnes?*“

V ukrajinštině doposud nejsou dostupné informace o nových přístupech a postupech v oblasti plánování a rozvoje ani fungování a řízení měst a obcí. Nejen nedostatek finančních prostředků, ale zejména nedostatek znalostí tak může při plánování obnovy a rozvoje ukrajinských měst vést k tomu, že se budou opakovat staré přístupy a řešení, která jsou nejen neefektivní, ale zejména nereflexují současné potřeby (environmentální, klimatické ale i společenské) kladené na obytné prostředí. Za velký přínos projektu proto považujeme možnost zprostředkovat místním aktérům informace přímo v ukrajinštině. Za určitou překážku integrace Ukrajiny do evropského prostoru i další meziuniverzitní spolupráci považujeme jejich relativně nízkou jazykovou vybavenost. Akademici na seniorních pozicích ovládají angličtinu jen velmi omezeně, část z nich, zejména na východní Ukrajině komunikuje převážně rusky. U mladší generace se situace naštěstí rychle zlepšuje. Výhodou českých akademiků pro tuto spolupráci pak může být skutečnost, že i naši seniorní akademici ještě zcela nepozbyli schopnost komunikace v ruštině/ukrajinštině.

Při realizaci projektu jsme narazili na jednu zásadnější překážku, a tou byla aktuální bezpečnostní situace na východní Ukrajině, která nám znemožnila realizovat kontaktní část kurzu v Charkivu. Z tohoto důvodu byl kontaktní kurz realizován na Poliské národní univerzitě v Žitomýru. Dílčí překážkou pro realizaci online kurzu pak byla nestabilita elektrické sítě a dostupnost internetu, resp. jeho nepredikovatelná nedostupnost v některých částech Ukrajiny. Tento problém jsme se pokusili eliminovat rozdělením online kurzu do více dní (10 výukových půldnů na rozdíl od plánovaných pěti celých dnů) a dále jsme vytvořili nahrávky přednášek, které si účastníci kurzu, kteří by byli v době online výuky bez možnosti připojení mohli pustit ze záznamu.

Zpracovali:

doc. Ing. arch. Vladimíra Šilhánková, Ph.D. et Ph.D.

Mgr. Michael Pondělíček, Ph.D.

Leden 2025